

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
 ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΙΩ. ΖΩΝΤΟΣ

Έτος Α'

Ζάκυνθος Ὀκτώβριος 1925

Τεύχος 8ον

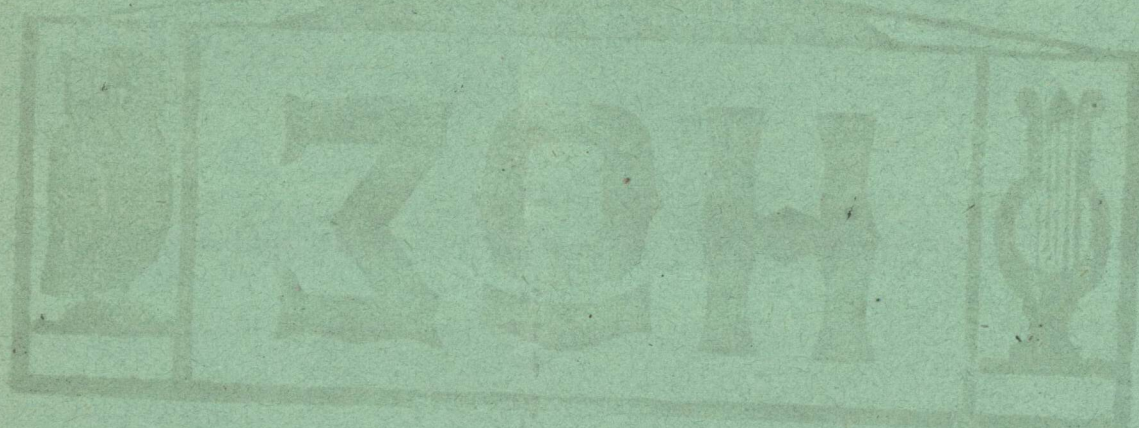
Τιμᾶται Δραχ. 2,50

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

«Τὸ πρῶτον Μελῳδραμα» Χ. Χιώτη. — «Πόνος» Διον. Ἰω. Τσακασιάνου. — «Ἡ Ἐπτάνησος κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας» Σπ. Δε-Βιάζη. — «Reverie» ἀπομύμημα. — «Στὴ πλάζ τοῦ Κρύου-Νεροῦ» Ἑλένης Σαμῆρα. — «Ἡλιοτρόπιον, Βανίλλια, Βαμύλλα» Νίτσας Μακρῆ. — «Ἀπέθανε στὴ θάλασσα» Ἀγγέλως Κυρμιτζάκη. — «Βραδυνὰ Ἀνθίμου Ἀνατολίτη. — «Φθινόπωρον» Μελαγχολικοῦ. — «Σημειώματα περὶ Φωσφόρου» Λ. Χ. Ζώνη. — «Ἀσβυστὴ Ἀστραπή» Διον. Ἰω. Τσακασιάνου. — «Κρίσεις τοῦ Τύπου» — «Ἐκστάσις» Ἐσπεροῦ. — Ἐκδόσεις, Γραμμικοιουβιώτιον, κ. λ. π.

Ἐτάσις "ΑΥΤΗΛ", ἐν Ζακύνθῳ
 ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΑ - ΠΕΤΣΑΛΗ

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΜΕΛΟΔΡΑΜΑ

Οἱ τεχνικοὶ συνδυασμοὶ τοῦ Μεσαίου αἰῶνος δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπισκιάσωσι τὴν μελωδίαν, ἀναφαίνεται δὲ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, καθ' ἣν τοῦτέστιν ἐποχὴν ἐκνοφορεῖτο τὸ μελόδραμα.

Οἱ καλλιτέχναι, βαθύτερον ἐνσκήψαντες εἰς τὴν ἑλληνικὴν δραματικὴν τέχνην, ἀντελήφθησαν, ὅτι τὸ κυριώτερον σημεῖον τῆς μουσικῆς τέχνης ἦτο ἡ ὑπογραμμάτωσις τῆς εὐνοίας τῶν στίχων. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα, οἱ διάφοροι συνθέται προσεπάθουν ὅπως ἀπαλλάξωσι τὴν μελωδίαν ἀπὸ τῆς συσσωρεύσεως τῶν κυκλούντων αὐτὴν φθόγγων καὶ ἐπανεύρωσι τὴν κυρίαν συνένωσιν τῶν λέξεων μετὰ τοῦ ἔσματος. Μεγάλοι δὲ τινες καλλιτέχναι κατεγίνοντο, ὅπως συνδυάσωσι τὴν μουσικὴν μετὰ τῆς ποιήσεως, μιμούμενοι πρὸς τοῦτο τοὺς Ἕλληνας.

Κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα ὁμοῦς ἡ μονόφωνος ᾠδὴ ἀνέλαβε τὴν ἀρμόζουσαν θέσιν της, ἡ δὲ μελωδία προσέεξα τὴν ἐλλείπουσαν εὐστροφίαν της, ἐλάμβανε τόνον ἀνεϊώτερον καὶ παθητικώτερον, παρέσχε δὲ τὸν μελισμὸν, ὅστις εἶναι ἡ ἐναλλαγὴ ἀπὸ ἐνὸς εἰς ἕτερον τονισμὸν καὶ ἀπὸ ἐνὸς εἰς ἕτερον τρόπον δι' εἰδικῶν τεχνικῶν καὶ αἰσθητικῶν ὄρων ὑποδεικνυομένων ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης τῆς ἀρμονίας. Ὁ «μελωδικὸς μελισμὸς» εἶνε ἡ κατὰ τάξιν τῶν φθόγγων ἔσματος ὁμογενῶς συνδεδεμένων δι' ἀλληλωνχίας τονισμῶν, ἐνίοτε σαφῶν καὶ ἄλλοτε μεμονωμένων (ἀσαφῶν), ἧτοι ἀπεριόριστος ποικιλία τόνων καὶ συνδυασμὸς χρωματικῆς μουσικῆς φράσεως.

Καὶ ἡ ἐναλλαγὴ αὕτη συνεπληρώθη ὀριστικῶς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΖ'. καθ' ἣν ἀ-

νεφάνη, ὄχι μόνον ἡ καθαρὰ τετάρτη, ἀλλὰ καὶ ἡ μελίζουσα συνεχία τῆς ἐπικρατούσης ἑβδόμης, τῆς ὁποίας εἶνε καὶ ἀποτελεσμα. Ἡ νεωτέρα ἀρμονία καὶ μελωδία ἀνεπτύχθησαν καὶ οἱ τονισμοὶ τοῦ Μεσαίου αἰῶνος καὶ τῆς ψαλμοφδίας ἀπεκηρύχθησαν.

Εἶνε γνωστὸν, ὅτι Ἰταλία τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος ὑπῆρξε τὸ κέντρον τῶν γραμμάτων καὶ τῆς καλλιτεχνίας. Εἰς ἐκάστην Ἰταλικὴν πόλιν περιεκλείοντο φιλολογικοὶ ὄμιλοι καὶ ἀκαδημίαι. Οἱ ἡγεμόνες, οἱ ἰσχυροὶ ἀρχόντες, οἱ σοφοὶ, οἱ συγγραφεῖς καὶ καλλιτέχναι παρεῖχον εἰς τὰ μέγαρα καὶ τ' ἀνάκτορά των ἄσυλον εἰς τοὺς φιλολογικοὺς τούτους ὄμιλους καὶ τὰς ἀκαδημίας ταύτας, ἐνθα συνεζητοῦντο καὶ διωνυχίζοντο καλλιτεχνικὰ ζητήματα. Μία τοιαύτη Ἀκαδημία ὑφίστατο καὶ ἐν Φλωρεντίᾳ. Ἐν αὐτῇ, περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος, ὁ μουσικὸς καὶ ποιητὴς Ἰωάννης Μπάρδι, ἐκ τῆς διασήμου οἰκογενείας τῶν πατρικίων τῆς Φλωρεντίας, συνήθροισεν ἐν τῷ μεγάρῳ του σοφοὺς, καλλιτέχνας, ποιητὰς, ἀοιδούς, μελωδοὺς κτλ. Ἐν αὐτῷ παρευρέθησαν ὁ Βικέντιος Γαλιλαῖος, ὁ ποιητὴς Ρινουντσίνι ὁ Ἰερώνυμος Μάϊ, ὁ Κατσίνι, μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν θυγατέρων του ἀοιδῶν, ὁ Περί, ὁ Καβαλιέρε καὶ ἄλλοι. Καὶ ἡ πρώτη ἀπόπειρα τῆς διαλογικῆς μουσικῆς (ρετσιτατίβο) ἐγένετο ἤδη. Ἀλλὰ καὶ ἡ μοιόφωνος ᾠδὴ, μιμουμένη τὴν ἑλληνικὴν τραγωδίαν, παρηκολούθει τὴν ἔκφρασιν. Ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Μπάρδι, ὁ Ἰάκωβος Κόρος, ὁ θαυμασιὸς λάτρης τῆς μουσικῆς καὶ ὀνομαστός διὰ τὰς ἐν τῷ μεγάρῳ του καλλιτεχνικὰς συναθροίσεις, προσεκάλει ἐν αὐτῷ τοὺς ἐξέχοντας καλλιτέχνας εἰς τὰς καλλιτεχνικὰς ταύτας ὁμηγύρεις, καὶ εἰς μίαν τοιαύτην συνάθροισιν ἐγνώρισαν εἰς τὸ κοινὸν καὶ τὴν διαλογι-

κὴν μουσικὴν, ἔδοκίμασαν δὲ νὰ παρουσιάσουν καὶ τὸ εἰδύλλιον.

Τῷ 1590 ἐπέτυχον ἄριστα τὰ μυθολογικὰ εἰδύλλια ὁ «Σάτυρος» καὶ ὁ «Ἀπελπισμὸς τοῦ Σειληνοῦ» τοῦ Καβαλιέρε. Τῷ δὲ 1594 ἐν τῷ μεγάλῳ τοῦ Κόρος παρίστατο τὸ εἰδύλλιον ἢ «Δάφνη», τὸ ὁποῖον εἶχε γράψῃ ὁ ποιητὴς Ρυνουντσίνι καὶ ἐμελοποίησαν ὁ Περί μετὰ τοῦ Κατσινί.

Εἰς τὰς Ἀθήνας τῆς Ἰταλίας καὶ τὴν μᾶλλον κλασικὴν πόλιν, εἰς τὴν χώραν τῶν φιλολογικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν μνημείων, τὴν ὑπὸ τοῦ Ἄρνου ἀπαλὰ διαβροχομένην, εἰς τὴν γῆν τῶν Ἀκαδημιῶν, τῶν Καλῶν Τεχνῶν καὶ τῆς Ποιήσεως, εἰς τὴν κοιτίδα τῶν ἀναριθμητῶν σοφῶν, ποιητῶν καὶ καλλιτεχνῶν ἐγεννᾶτο τὸ Μελόδραμα.

Τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1600, εἰς τὰ θαυμαστά ἀνάκτορα τοῦ Λουκά Πίτι—τῶν ἀνεγερθέντων ὑπὸ τοῦ ἐξόχου φλωρεντινοῦ ἀρχιτέκτονος Βρουνιέλσκι, τὰ ὁποῖα καὶ νῦν εἶτι φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦτο—ἐπανηγυρίζοντο μεγαλοπρεπῶς οἱ γάμοι τῆς Μαρίας τῶν Μεδίκων μετὰ τοῦ Ἑρρίκου τερτίου, βασιλέως τῆς Γαλλίας.

Πρωτοφανεῖς καὶ ἔκτακτοι διὰ τὴν Φλωρεντίαν ὑπῆρξαν αἱ ἐπὶ τούτῳ διοργανωθείσαι ἐορταί. Ἐπὶ τριήμερον ἀντήχουν μουσικαί, παρήλαυνοι πομπώδεις παρελάσεις παρατάξεων, παρίσταντο ὁρχήσεις καὶ διήλαυνοι ὄμιλοι μεταμφιεσμένων. Ἡ μᾶλλον ὅμως ἀξιοθαύμαστος τῶν μεγαλοπρεπῶν τούτων ἐορτῶν ὑπῆρξεν ἢ ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων Πίτι δοθεῖσα παράσταση τοῦ «Ὀρφέως καὶ τῆς Εὐρυδίκης», τοῦ ὁποῖου οἱ στίχοι ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Ρινουντσίνι. Ὁ μῦθος οὗτος ἐμελοποιήθη ὑπὸ τοῦ Ἰακώβου Πέρι καὶ τοῦ Ἰουλίου Κατσινί, τοῦ διασήμου ἀοιδοῦ ἐν τῇ Αὐλῇ τῶν Μεδίκων, ὑπεγράφετο δὲ «τραγωδία ἐν μουσικῇ». Οἱ χοροὶ τοῦ ἔργου τούτου ἦσαν σύντομοι, ὁ δὲ Πέρι ὑπεκρένετο τὸ πρόσωπον τοῦ Ὀρφέως.

Μετὰ δύο ἡμέρας, ἢ Αὐλῇ, ἐχειροκρότει εἰδύλλιον ὑπὸ τὸν τίτλον «ἢ Ἀρπαγὴ τοῦ Κεφάλου», τοὺς στίχους τοῦ ὁποῖου εἶχε

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ALBERT SAMAIN

Μ' ἤσυχο βῆμα κι' ἔχοντας τὸ σκύλο συντροφία
Στὸ δρόμο ποῦναι πλεῖα γνωστὸς τώρα ξανα-
γυρνοῦμε

Ὦ χροὶ δέρνει φθινόπωρο τῶν δένδρων τὰ κλαδιά
Καὶ μαυροφόρες νὰ περνοῦν ἀπὸ μακριὰ θεωροῦμε.

—ο—
Σὰν στὴν αὐλὴ μιᾶς φυλακῆς ἢ σπηταλιοῦ, τ'
ἀγέρι

Ἄργοφυσὶ καὶ γύρω μας ἀπλώνει τὴν πικράδα
Καὶ κάθε φύλλο κίτρινο, σὰν ἡ στιγμή τὸ φέρει
Ἄγάλι, σὰν ἐνθύμησες, κυλᾷ στὴ πρασινιάδα.

—ο—
Μαζί μας εἶναι κι' ἡ σιωπὴ... Καρδιὰς ἀπελ-
πισμένες

Μ' ἄλλες ἐλπίδες ψεύτικες στὸ πρῶτο τους λι-
μάνι

Γιὰ νὰ γυρίσουνε ξανά κινιῶνται κυρασμένες.

—ο—
Εἶν' ὅμως τόσῳ τὰ δέντρα τῆ νύχτ' αὐτὴ θλιμ-
μένα

Ποῦ λησμονῶντας ἢ καρδιά, κατ' ἀφ' τὸ κοι-
μισμένο

Τὸν Ὀδρανὸ γλυκομιλεῖ γιὰ χρόνια περασμένα
Κρυφὰ-κρυφὰ, σὰν νύκλαιγε παιδί τῆς πεθαμ-
μένο.

Ζάκυνθος Αὐγούστος 1925

Κατ' ἐλευθέρην μετάφρασιν

Δ. Δάσης

γράφει ὁ ποιητὴς Γαβριὴλ Τσιαμπρέρα, τοὺς δὲ χοροὺς ὁ Στέφανος Βεντούρι, ὁ Νίββιο, ὁ Πέτρος Στρούτζι, ἐκ τῆς διασήμου φλωρεντικῆς οἰκογενείας καὶ ὁ κανονικὸς Λουκάς Μπάτι. Τὸν Φεβρουάριον τοῦ ἰδίου ἔτους ἐν τῷ ναῷ τῆς Παναγίας Βαλιτσέλα τῆς Ρώμης, μεγαλοπρεπῶς παρίστατο «μυστήριον» («Ἡ παράστασις τῆς Ψυχῆς καὶ τοῦ Σώματος», τοῦ ὁποῖου τὴν μουσικὴν εἶχε γράψῃ ὁ Αἰμύλιος Καβαλιέρε, τοὺς δὲ στίχους ὁ ἐκ Λούκας Α. Γκουίντισιόνι, λόγιος καὶ νοῦντιος ἐν τῇ Αὐλῇ Καρόλου Ε'.

Ὁ Φίλιππος Νέρι, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Παλεστρίνα, ἀνέδραμεν εἰς τὰ ἀρχαῖα «μυστήρια» καὶ, τῇ ὁδηγίᾳ αὐτοῦ, ἐγράφησαν εἶδη ἱερῶν δραμάτων μετὰ σκηνογραφιῶν καὶ ὁρχήσεων. Αἱ συνθέσεις αὗται, ἀπ' ὁρχῆς ἐκλήθησαν ἀεκκλησιαστικὰ μελοδρά-

ματα». Ὁ Καβαλιέρε συνεδύασε πρὸς ταῦτα τὴν διαλογικὴν μουσικὴν καὶ τοιοῦτον εἶνε τὸ ἔργον του «Ἡ Παράστασις τῆς Ψυχῆς καὶ τοῦ Σώματος».

Ἄρα, ἢ «τραγωδία» καὶ τὸ «Ἐκκλησιαστικὸν Μελόδραμα» ἀπετέλεσαν τὸ νέον «Λυρικὸν Μελόδραμα».

Τὸ πρῶτον ὄθεν ἔτος τοῦ ΙΖ' αἰῶνος θεωρεῖται ὡς τὸ ἐνδοξότερον διὰ τὴν μουσικὴν τέχνην, διότι κατ' αὐτὸ ἐδημιουργήθη τὸ Μελόδραμα.

[Ἐκτὸς τῶν ἄλλων πηγῶν, ὡς βράσις τῆς ἀνω μονογραφίας εἶχομεν τὴν «Ἱστορίαν τῆς Μουσικῆς» τοῦ Γάλλου H. Lavoix Fils.

† Χρ. Χιώτης

ΠΙΝΟΣ

Ἐνα χέρι βαρὺ ζαρωμένο ἔχ' ἀπλώσει στὸ στή-
θος μου ἴπνω
σὰν βουρὸ ζωντανὸ καὶ μὲ σφίγγει, καὶ μὲ σφιγ-
γει γιὰ νάβγῃ ἢ ψυχῇ.
Στὴν θωρηά του τὴν ἀρχαίη τρέμω καὶ θαρρῶ
πῶς μὲ μιᾶς θὰ πεθάνω
μὰ ἢ ψυχῇ μου κρυμμένη δὲν βγένη, μόνο σβέ-
νει στὰ χεῖλη ἢ φωνή.

—ο—
Δὲν μπορῶ νὰ ξεφύγω, μὲ πνίγει, καὶ στὴ γῆ
μὲ βαστᾷ κερρωμένο
σὰν πουλάκι ποῦ πέφτει μονάχο μὲς τῆς τίγρης
τὰ νύχια νεκρῶ.
Μαύρη κάπνια στὰ μάτια μου πέφτει, στὸ μυ-
αλό μου ποῦ ζεῖ νεκρωμένο
κι' ἕνας βόγγος μονάχα ξεφεύγει ἀφ' τὰ χεῖλι
ποῦ τρέμει τ' ὄχρῶ.

—ο—
Πέφτουν στάλες κρυφές τῆς ψυχῆς μου ποῦ τὴν
δένει μιὰ ψεύτικ' ἀγάπη
ἀπ' ἀδέρφια γενηοῦς κι' ἐρωμένες ποῦ στὴ σάρ-
κα μου βρῆκαν τροφή.
Πέφτουν στάλες μιὰ-μιὰ καὶ μαυρίζουν μὲς τὸ
φῶς π' ἀφ' τὰ μάτια μ' ἐκλάπη
κι' ἔλο λυώνει καὶ λυώνει καὶ μένει μιὰν ἀγ-
νώριμ' ἀγάπη κρυφῇ.

—ο—
Λέω σ' ὄλους πῶ ζῶ, μὰ πεθαίνω καὶ κανεὶς
οὐτ' ἐγὼ δὲν τὸ νοιῶθω
πῶς τὰ χρόνια ποῦ φεύγουν μὲ πόνο δὲν ξανά-
χῶνται μ' ἄλλες χαρές.
Κι' ἐνῶ σ' στάνουμαι ἀργὰ νὰ πεθαίνω διατηρῶ
τὸν ἀνθρώπινο πόθο

καὶ στὴ στάχτη μου πάντα' ἀνθίζου ἢ ἐλπίζω
δὲς αἰῶνια χλωρῆς.

—ο—
Μαρτυρεῖται ζωὴ, σὲ ζηλεύω, σὲ μισῶ, σ' ἀγα-
πῶ καὶ σὲ κρίζω
σὰν τὴ μοῖρα μου ποῦχω μισήσει κι' ἔλο αὐτῆς
μυστικὰ θὰ μιλῶ.

Τὸ βαρὺ καὶ τὸ μαῦρο τὸ χέρι ποῦ μὲ σφίγγει
καὶ πάντα τρομάζω
μὲ βαστᾷ στὴ ζωὴ, μὰ πεθαίνει, κ' εἶναι φλόγα
π' αἰῶνια φιλῶ.

Ἄπο τὰ «Ψυχοσταλάγματα»

Διον. Ἰω. Τσακσιάνος

Ἡ ΕΠΤΑΝΗΣΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΑΣ ΑΙΩΝΑΣ

Ἡ Ζάκυνθος κατὰ τὸν Στροφάνην
τῷ 1794

Αἱ πλέον εὐαίσθηται γυναῖκες εἶναι αἱ πλέον δεισιδαίμονες. Θαυμάζομεν τὴν Σαπφῶ, ἣτις ρίπτεται εἰς τὴν θάλασσαν, τὴν Κλαίλιαν ἣτις διέσχισε τὸν ποταμὸν Τίβεριν κολυμβῶσα καὶ νομίζει τις διὲν ὑπάρχουσι πλέον γυναῖκες μὲ τοιοῦτον χαρακτήρα. Καλὰ! Ἴδου τι ἔκαμεν ἐν Ζακύνθῳ μία κόρη, ἢ ὁποία ἐὰν ἔζη μεταξὺ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Ρωμαίων, θὰ ἦτο ἰκανὴ διὰ μεγάλα κατορθώματα. Ἡ Ἑλένη Μυταράγκα ἦτο κόρη μὲ ἡλικίαν εἴκοσιν ἐτῶν, ὅτε εἰς τὸ χωρίον τῆς ἀπέθανεν ὁ νέος τὸν ὁποῖον ἠγάπα. Θὰ ἐγένετο σύζυγος αὐτῆς, ἀλλὰ οἱ γονεῖς τῆς, λόγω συμφέροντος, τὴν ἐστεφάνωσαν μὲ ἄλλον ἄνδρα. Τὴν νύκτα τῆς ἡμέρας ποῦ ἐγενεῖν ἢ κηδεῖα του ἢ Ἑλένη, εἶδε τοῦ ἐραστοῦ τῆς τὸ φάντασμα ὄρθιον παρὰ τῇ κλίνῃ τῆς. Τὸ εἶδε καὶ δευτέραν φορὰν καὶ τρίτην. Κατ' ἀρχὰς ἐνόμιζεν ὅτι ἢ ψυχῇ του ἐπασχε καὶ ἐξήτει τὴν συνδρομὴν τῆς. Διδ' ἔκαμε δύο μνημόσυνα, ἐμοίρασεν εἰς τοὺς πτωχοὺς ψωμί καὶ χρήματα, ἔστειλεν εἰς τὸ μοναστήρι τῆς Παναγίας ἐν παχὺ πρόβατον. Πάντα ταῦτα ὁπερ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς του. Ἀλλὰ τὸ φάντασμα ἐξηκολούθη τακτικὰ, μὲ τὴν διαφορὰν ὅμως, ποῦ ἐνῶ ἐπαρουσιάζετο τὸ μεσονύκτιον, τώρα ἐπαρουσιάζετο ἅμα ἤραζε νὰ ἀποκοιμηθῇ. Τινὶ τρόπῳ νὰ ἀπελευθερωθῇ; Ἡ δεισιδαιμονία τῆς ἔδωσε τὸν τρόπον. Μία νύκτα, ποῦ ὁ σύζυγός τῆς εἶχε μεταβῆ εἰς πλησίον χωρίον, λαμβάνη καρφιά καὶ σφυρὶ καὶ ἀνυπόδητος πηγαίνει εἰς τὸ κοιμη

τήριον, εξέθαψε τὸ πτώμα καὶ με δλην τὴν δυσωδίαν ἐνεκα τῆς σήψευς, δακρύουσα τὸ ἐφίλησε πολλάκις καὶ ἔπειτα ἐκάρφωσε τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας με τέσσαρα χονδρὰ καρφιά. Ἐκτοτε ἠσύχασε, τὸ φάντασμα δὲν ἐπαρουσιάσθη. Τὶ ἀνήκουστος πράξις θάρρους, δεισιδαιμονίας καὶ ἔρωτος! Φαντασθῆτε νέαν τὰ μεσάνυκτα, τρομασμένη ἀπὸ τὸ φάντασμα νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν οἰκίαν νὰ ψηλαφήσῃ τὸν τάφον τοῦ ἐραστοῦ τῆς, νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ πτώμα, νὰ τὸ πλησιάσῃ, νὰ τὸ ξεθάψῃ, νὰ ὑποφέρῃ τὴν δυσωδίαν τὴν ἀνυπόφορον, νὰ τὸν φιλήσῃ, νὰ τὸν καρφώσῃ!... Ὅποια ταραχὴ! ὅποια ψυχραιμία! τί φόβος μήπως συλληφθῆ ἔπ' αὐτοῦ ἄνω. Κατεβασάνιζε τὴν ψυχὴν τῆς καὶ τὸν νοῦν τῆς. Ἐν τούτοις ἡ γυνὴ αὕτη, τῆς ὁποίας ἡ εὐαισθησία κατὰ τοὺς παλαιούς τῆς Ἑλλάδος χρόνους θὰ ἐξυμνεῖτο ἐπὶ τῶν σκηρῶν, ἔφθασε εἰς τὸ σημεῖον νὰ καταδικασθῆ εἰς θάνατον. Ἡ Ἑλένη ἐνεπιστεύθη τὸ μυστικὸν εἰς φίλην, ἡ ὁποία τὸ διεκοίνωσεν εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ νεκροῦ, οἵτινες τὴν κατήγγειλαν καὶ κατὰ παλαιὸν νόμον οἱ τυμβωρύχοι κατεδικάζοντο εἰς θάνατον. Ὁ Προβλεπτής Μπέμπος ἀπεκοίμισε τὴν ὑπόθεσιν, ἐγένετο συνήγορος καὶ προσιάτης τῆς. Ἀναμφιβόλως ἦτο ἄξιος νὰ διατάξῃ τοῦτο, διότι ἐγνώριζε τὴν δύναμιν τῆς εὐαισθησίας.

Σπ. Δε Βιάξης
(ἀκολουθεῖ)

REVERIE

Ξανάβρικα τὴν καμαροῦλα τῆς ἀγάπης ποῦ μοῦ μαρτυρεῖ τὲς τρέλλες μας. Θυμᾶσαι ποῦ ἐρχόσουνα καθ' ἡμέρα νὰ μοῦ φέρῃς τὰ φίλιά σου με τὴ συνηθεισμένη χάρι σου ; Κάθε ἀντικείμενο φαίνεται νὰ μοῦ ψιθυρίζῃ : Γιατί εἶσαι μόνος χωρὶς Ἐκείνην ποῦ Σ' ἀγαπᾷ ! . . .

Μέσα στὴν καρδιά μου ὄλες αἱ παλιές θύμησης μοῦ φέρνουν στὴν φαντασία μου πῶς θέλεις νὰ ξαναγυρίσης . . . θέλεις ; . . . Ἡ στέρηση σου ἔχει συντρίψει τὴ ζωὴ μου Κανείς ἄλλός βλέπει δὲ πῆρε τὴ θέσι σου στὴν καρδιά μου ! Δοιπὸν ἂν θέλεις νὰ ξαναγυρίσης ἡ ὁδὸν μου θὰ τελειώσῃ. Θέλω νὰ βρῶ τὴ χαμένη μου εὐτυχία, ξαναγύρισε, ξαναγύρισε, θέλεις ; Σὲ φέρνω στὴ φαντασία μου· σὲ συγμῆς

ποῦ με μεθοῦσες ἀπὸ τὰ γλυκὰ φίλιά σου. Oh ! mes rêves défunts.

Ἡ ἀπατηλὴ φαντασία, πλάνη τερπνὴ τῆς εὐτυχίας, μᾶς κάμνεις ν' ἀγαπῶμεν τὴν ζωὴν ἐμπαίζοντάς μας φρικτὰ σὶὰ ὀλιγοχρόνια πικρὰ σου, ἡ καρδιά ζητεῖ τὴ λησμονιά τῶν πικρῶν πόνων, ποῦναι καρποὶ τῆς πραγματικότητος.

Εἶνε ἡ ἀξιαγάπητος φαντασία ἀπὸ τὰ πτεροτὰ ὄνειρα τῆς νυκτός, εἶνε ἡ ἀθώα ποίησις ἀπὸ ἓνα ρυάκι ποῦ ρέοντας φεύγει, εἶνε ἡ γλυκεῖα μυρουδιά τοῦ λουλουδιοῦ ποῦ ἀνοίγει, εἶνε τὸ κακὸν καὶ ἡ ἐλπίδα ποῦ ἀκολουθοῦνται ἀμοιβαίως, εἶνε ἀπέραντο λυκαυγὲς ποῦ προτιμᾶται ἀπὸ τὴν πλέον ὠραίαν ἡμέραν.

Ἀπατηλὴ φαντασιοκοπία ποῦ με φέρνεις κάθε στιγμὴ στὴ παλιὰ χαρὰ . . .

« Ἀπομίμημα »

Σ' ΤΗ ΠΛΑΣ ΤΟΥ ΚΡΥΟΥ - ΝΕΡΟΥ

Τώρα σοῦ σὲ ἀποχαιρετῶ ὡμορφο Κρύο Νερό, με εὐγνωμοσύνη θυμᾶμαι τῆς καρδοκαρδῆς καὶ γελαστῆς μέρες σοῦ μᾶς χάρισε.

Τὰ δροσερὰ σου ὑφέροχα ωρωῖνὰ καὶ τὰ μαγευτικὰ φεγγαρολουσμένα θράδνά σου τὴν ἀσύγκριτη μαγεῖα τῶν χρωμάτων κάδε ρόδινον δειμνοῦ σου τὴν ὦρα σοῦ ὁ φωτεινὸς δίσκος χάνεται αἰσῶ ἀπὸ τ' Ἀκρωτῆρι καὶ τὴν ἐξαισία ἀποδέσσει τῶν χρωμάτων διαδέχεται ἡ δεῖα γαλήνη σοῦ τὴν ταραξὶ μόνον τὸ γλυκὸ σιγαλὸ τραγοῦδι τῆς δάλασσας . . .

Θυμᾶμαι τὴ μικροῦλα μὰ τόσο δροσερὴ καὶ εὐχάριστη ἀμμουδιά σου.

Τὴ χαριτωμένη ἀγάπ' τοῦ Κρύο-Νεροῦ ! Τὲς σκιερὲς ραχοῦλες γαρνιρισμένες με ἄγρια φρασινάδα καὶ με κάτι ταιωινὰ μὲθ' ἀγριοπούρουδα.

Δὲν ξεχνῶ τὴν εἰκόνα σοῦ μᾶς χάριζεσ κάθε ωρωῖνό.

Τεμάτῃ ἀπὸ μικροὺς καὶ μικροῦλες εὐκαιρῆς κάθε αὐτῆ καινούργια ζωὴ, μὴ ὄψι ωολὸν μονταίν.

Ἀντηχοῦσες ἀπὸ τὰ ξεθωντὰ καὶ τὰ γελάκια τῶν μικρῶν ἀγγέλων σοῦ ἄλλὰ ζωώδητα αἰζάνε στὴν ἄμμο, ἄλλα ὠροσβαδοῦσαν νὰ συγκρατηθοῦν σὲ νερό, καὶ ἄλλα με εὐχαρίστησι δεχόταν τῆς εὐεργετικῆς ἀχτίνας τοῦ ἡλίου ὡπὸ τὴν ἐπιβλεψὴ τῶν μαμάδων.

Ἀνάμεσα στῆς καλῆς αὐτῆς μιτέρες εἶνε

μιὰ σοῦ δαυμάζω ξεχωριστά.

Κάθε ωρωὶ ἐρχεται ἀπὸ τὴν ὠμί καὶ τὴν συνοδεῦσιν ὁ μικροὶ ἄγγελοι.

Ποῦν ἡ γλῆ χαριτωμένη εὐγενικὰ με ἔνα γλυκὸ χαμόγελο σὶὰ χεῖρη εἶναι ὁ ἰδεώδης τῶσος τῆς μάνας καὶ τὸ ἰδεώδες ὠραδείγραμμα γιὰ τῆς σημερινῆς Ζηκοζέτ !

Ὅλα ἀρέσει νὰ ἀεράσουν ἀπὸ τὰ χεῖριά τῆς.

Εὐτυχησμένοι οἱ νεοσοῖ σοῦ μεγαλώνουν κάτω ἀπὸ τὰ φιλόστοργα φτερὰ τέτοιας μιτέρας καὶ τιμὴ στὴ Ζακνδοῦλα σοῦ τοῦς χάρισε τέτοια μάνά.

Πῶρα θήματα αἰεὶδὸ κάτω μιὰ μελανόφρονη κομψὴ Ἀττις κεντὰ ἓνα δαυμάσιο ὠοχρῶμο τραφεζομάντηλο καὶ συγχρόνως δαυμάζει τὰ θέλητρα τοῦ Κρύου-Νεροῦ.

Πεῖδ ὠέρα ἄλλη νεὰρὴ μαμὰ αἰζει σὸν αἰιδάκι καὶ ἐκείνη με τὰ μικρὰ τῆς καὶ διασκεδάζει με τῆς φόρμες σοῦ δίνουν στὴν ἄμμο τὰ μικρὰ τοὺς χεράκια.

Μιὰ ὡμορφη γαζομάντα μαεμῶεκα κἀνει μωάνιο καὶ ἡλιοδερᾶεῖα σὲ μικρὸ τῆς σκυλάκι !

Ἡ ἡ γλῆ Ἀγγλομαθῆς κυρία διαλῶνει με ὠροσοχὴ τὸ μάλλινο φουστανάκι σοῦ ἀζέκει γιὰ τὴν κορούλα τῆς καὶ ὄλο καλωσύνη φωνάζει τὰ αἰιδάκιά τῆς νὰ τὰ ἐτοιμάσῃ.

Σὲ λίγη ὠρα ἡ μικρὴ μοντέρνα ὠλᾶζ χάνει τὴν ὠρώτη τῆς ὄψι καὶ ξαναγίνεται ἡ ἡρεμη σιωπηλὴ ἀκρογιά.

Ἡ ραχοῦλες γίνονται αἰεὶδὸ σκιερῆς καὶ μυστικῆς, καὶ στὴ σειρὰ ὁ ἓνας αἰεὶδὸ ὡμορφος ἀπὸ τὸν ἄλλο φωνάζουν οἱ χαριτωμένοι κολωῖσκοι τοῦ Ἀκρωτηριοῦ σὸν ὠρασίνη γιρλάντα σοῦ ἐνώνετα ὁ ἓνα ἀτέλειωτο γιρλὸ με τὸ σμαραγδένιο τῆς δάλασσας χρῶμα . . .

Κρύο-Νερό Ἑλένη Σαμάρα Σεπτέμβρης 1925

ΗΛΙΟΤΡΟΠΙΟΝ, ΒΑΝΙΛΛΙΑ, ΒΑΝΙΛΛΗ

Ἄδουσαν οἱ ποιηταὶ ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Βαυλωνίας Ὁρχανδὲ εἶχε δύο θυγατέρας τὴν Λευκοθέην καὶ τὴν Κλυτίαν, αἵτινες ἐμμανῶς ἠγάσθησαν τοῦ Ἑλλίου· ἀλλὰ μετὰ τῶν ὑπῆρχε κρυφὴ ζηλοτυπία. Ὁ ζωοδότης ὅμως ἐδείκνυε μεγαλυτέραν συμπάθειαν πρὸς τὴν Λευκοθέην ὡς ἐκ τούτου ἡ Κλυτία κινουμένη ἐκ τοῦ ἰδηφάγου σκώληκος τῆς ζηλοτυπίας ὠμολόγησε τὴν κρυφὴν ἐρωτὰ τῆς ἀδελφῆς τῆς πρὸς τὸν πατέρα τῶν, ὅστις ἐξοργισθεὶς, διέταξεν πάραυτα νὰ

τὴν ἐνταφιάσωσιν ζῶσαν. Ὁ δὲ Φοῖβος ἀντὶ νὰ τὴν εὐσπλαχνισθῆ τὴν ἐμίσησε ἢ δὲ ταλαίπωρος Λευκοθέη στρέφουσα τὴν ἐξέχουσαν ἐκ τοῦ τάφου κεφαλὴν τῆς πρὸς τὸ ἀσπλαχνον ἐραστὴν τῆς με θερμὰ δάκρυα ἐξήτει τὴν συγνώμην καὶ ἀγάπην του. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἱεσοῖαι τῆς δὲν ἐσηκούντο μετεμορφώθη εἰς φυτὸν ἔχον τὰ ἄνθη του ἐστραμένα πρὸς τὸν Ἥλιον καὶ διὰ τοῦτο πᾶν φυτὸν τοῦ ὁποίου τ' ἄνθη στρέφονται πρὸς τὸν Ἥλιον καλεῖται Ἡλιοτρόπιον. Συνεπῶς ὁ Διοσκορίδης γράφει : « Ἡλιοτρόπιον τὸ μέγα ὁ ἔνιοι ἐκάλεσαν σκορπίουρον ἀπὸ τοῦ περὶ τοῦ ἄνθος σχήματος, ἡλιοτρόπιον δὲ ἀπὸ τοῦ συμπεριστρέφεσθαι τὰ φύλλα τῆ Ἑλλίου κλείει ». Ἡλιοτρόπιον τὸ μικρὸν εἶναι τὸ ὑπὸ τῶν βοτανικῶν ὀνομαζόμενον *Heliotropium supinum*.

Οἱ βοτανικοὶ καλοῦσιν Ἡλιοτρόπιον τὸ τῆς τάξεως τῶν τραχυφυλλῶδων γένος περιλαμβανόν περὶ τὰ ἑκατὸν εἶδη, τὰ πλεῖστα ἰθαγενῆ τῶν θερμῶν χωρῶν ὧν τὰ περισσότερα εἶναι μελιγόννα, τινὰ δὲ κοσμητικὰ. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς καλεῖ τὰ φυτὰ ταῦτα κατὰ χώρας Ἡλιοστρόφια, ληστρόφια, ληοτρόπια, ληδέρμα, ἥλιος, ἡλιοχόρτο, ληοῦ τὰ κάλλη· ἀλλ' οἱ μὴ ἀγαπῶντες τὴν ποίησιν τὰ καλοῦσι βρωμόχορτα ἔπειδὴ ὡς εἶδομεν εἶναι καὶ εἶδος μελιγόνων τινῆς τὰ καλοῦσι καὶ μελισσόχορτα. Ἐν Ἑπτανήσῳ ἔνιοι τὰ ὀνομάζουν με τὴν Ἰταλικὴν λέξιν *gira Sole*. Τὸ γένος τοῦτο ἐκαλλιεργήθη ἐν Ἑυρώπῃ τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1562 εἰς τὴν βασιλικὴν κήπον τῆς Μαδρίτης ἐκ σπερμάτων προερχομένων ἐκ Περού ἢ Μεξικῶ ἐκείθεν δὲ διεδόθη ἀνα τὴν Ἑυρώπην μετὰ μεγάλου ἐnthουσιασμοῦ ἐνεκα τοῦ ὠραίου σχήματος τοῦ ἄνθους ὡς ἐκ τούτου τοῦ ἔδωσαν καὶ διάφορα ὀνόματα δηλ. βασιλικὸν στέμμα, ἄνθος τοῦ Ἀγ. Μάρκου, κύπελον τοῦ Διὸς, Ἰνδικὸς ἥλιος, ἐρωτικὴ σάλπιγξ, ἐτήσιος ἥλιος κτλ. Τὸ γένος τοῦτο ἦτο γιγαντιῶδες κατὰ τὸν δέκατον ἔκτον αἰῶνα καὶ ἐγένετο πυγμαῖον καὶ ἀνευ ἀξίας ἀπὸ τὸν παρελθόντα αἰῶνα. (1)

Ἔως εἰπομεν οἱ φιλανθεῖς ἐδέχθησαν αὐτὸ με-

(1) Ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ μεγάλων φυτῶν ἀνοφύρων ἀναφέρομεν ὅτι ὁ ἐπιφανὴς Ἰταλὸς βοτανικὸς καὶ περιηγητὴς Ο. Βεκάρης τῆ πέμπτῃ Σεπτεμβρίου τοῦ 1778 εἰς τὰ παρθενικὰ δάση τῆς Σουμάτρας μᾶς τῶν Μαλαϊκῶν νήσων τῆς Σούδης ἤυρε φυτὸν τὸ ὁποῖον ἐκάλεσεν *Amorphophallus Titanus*, ἦτο δὲ τὸσον κολλοσαῖον ὥστε ὑπὸ τὴν οἰκίαν ἐνὸς μόνου φύλλου ἀνέτως ἐσοκιάζοντο τριάκοντα ἄνθρωποι!

τά μεγάλου ένεθουσιασμού αλλά σὺν τῷ χρόνῳ ἔπαυσεν οὗτος χάριν τῆς Γαλλίας καὶ καμελλίας καὶ κατέπαυεν ἔντελως χάριν τῆς Βανιλίας ἣτις κατέκτησε τὸ σκήπτρον πάντων τῶν Ἡλιοτρόπιων. Καὶ ὅμως τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἡλιοτρόπιον, καίτοι ἡ μόδα συνώμοσε ἑναντίον του, παρέχει εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὰς ὑπηρεσίας του. Παράγει ἀφθονίαν σπερμάτων, ἅτινα μεταχειρίζονται ἀντὶ καφφέ, καὶ εἶδος ἄρτου πρὸς χρῆσιν τῶν νηπίων, λίαν εὐχρηστον ἐν τῇ Βιργινίᾳ, μίᾳ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικής· ἐξάγεται ἐπίσης ἰδίως ἐν Ρωσσίᾳ ὅπου πολὺ καλλιεργεῖται μεγάλη ποσότης ἐλαίου τὸ ὁποῖον καλῶς κατασκευασμένον εἶναι ἄριστον πρὸς βρώσιν προσέτι δὲ αὐτῶν κατασκευάζεται σάπων χρησιμοποιοῦνται δὲ ταῦτα πρὸς ἀνάμιξιν χρωμάτων διότι ἔχουν τὴν ιδιότητα τοῦ λινελαίου ν' ἀποξηραίνωνται εὐκόλως. Τὰ σπέρματα ταῦτα γωπὰ εἶναι ἀρίστη τροφή διὰ πολλὰ πτηνὰ, προσέτι ἀλευροποιημένα κατασκευάζονται ὠραία ζυμαρόπλαστα καὶ μεμιγμένα με σιτάλευρον καθιστοῦν τὸν ἄρτον θρεπτικώτερον καὶ εὐπεπτώτερον. Τὰ πέταλά του ἐντός οἰνοπνεύματος παράγουν ποτὸν πικρότατον ἀντιपुरετικὸν ἐν χρῆσει κατὰ τοὺς παλαιούς χρόνους τὰ δὲ φύλλα χρησιμεύουσι ὡς τροφή ζῶων καὶ ὁ φλοιὸς τοῦ φυτοῦ νήθεται ὡς ἡ κἀναβις καὶ δίδει κλωστήν τὴν ὁποῖαν ἐν Κίνας ἀναμιγνύουσι μετὴν μέταξαν.

Ἄς ἔλθωμεν τώρα εἰς τὸ Ἡλιοτρόπιον τὸ Περουβιανὸν ἢ Βανίλλια.

Ἐν τῷ ὄ περιφημῶς φυσιοδίφης Ἰωσήφ Justien ἐμελέτα τὴν χλωρίδα τοῦ Περῶ ἀνὰ τὴν ὄρειαν τῶν Κορδιλιερῶν τῇ 15ῃ ἀπριλ. τοῦ 1940, αἶφνης ἐσταμάτησεν ἑκθαμβος καὶ διηυθύνθη βιαστικῶς πρὸς ταπεινὸν τι μικρὸν φυτὸν στολισμένον εἰς τὸ ἄκρον τῶν λεπτοφυῶς κλώνων του μετ' ἐλεπτεῖς ἀνθη λευκοδόχρα ἐστραμμένα μετ' ἡδυπαθείας πρὸς τὸν ἥλιον ἢ εὐωδία τῶν ὁποίων τσοῦτον τὸν εἶχε μαγεύσει ὥστε ἐπιμελῶς τὰ ἐξεργάζετο καὶ τὰ ἔφερε μαζί του ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ μεγάλου θησαυροῦ. Ὠνόμασε δὲ αὐτὸ Ἡλιοτρόπιον Περουβιανόν.

Ἐσκέπηθη λοιπὸν ἀμέσως ὅτι αὐτὸ τὸ ἄνθος τὸ διαχέον τόσον γλυκὸ ἄρωμα μετὰ πόσης χαρᾶς θὰ ἐγένετο δεκτὸν εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ δὲν ἠπατήθη, διότι θεραπευθὲν διὰ τὰ χαριέστατα καὶ εὐοσμώτατα ἄγθη του τὸ αὐτὸ ἔτος εἰς τὸν Βασιλικὸν κήπον τῶν Παρισίων, ἔλαβε τόσους θαυμαστάς ὥστε ἐν ὀλίγῳ χρονικῷ διαστήματι διεδώθη ἐν Εὐρώπῃ μετ' ἀληθῆ ἐνεθουσιασμὸν ἰδίως ἰδι-

αιτέραν σφοδρὴν ἐδειξάν αἱ γυναῖκες, αἵτινες τοῦ ἔδωσαν τὰ πλέον θωπευτικὰ ἐπίθετα, καὶ ἠρέσκοντο γὰρ τὸ καλλιεργεῖν ἰδίαις χερσίν εἰς πολυτιμώτατα ἀνθοδοχεῖα. Ἐλαβε δὲ προσέτι τὴν σημασίαν εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθέων: Σ' ἀγαπῶ περισσότερο ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν μου. Ἐὰν τὸ ὄνομα Ἡλιοτρόπιον Περουβιανὸν ἦτο κατάλληλον ἐπιστημονικῶς δὲν ἦτον ὅμως καὶ παρὰ τῷ λαῷ, διότι οὗτος προτιμᾷ πάντοτε μικρὰς λέξεις. Καὶ ἤρχισαν γὰρ τὸ κλοῦν Βανίλλιαν διότι ἡ εὐωδία τοῦ Ἡλιοτροπίου τούτου ὀμοιάζει πολὺ πρὸς τὴν Βανίλλην ἐκ τῆς τάξεως τῶν Ὀρχεωδῶν. Αὕτη περιλαμβάνει περίπου περὶ τὰ εἴκοσιν εἶδη τῶν ὁποίων ὁ καρπὸς δύο ἢ τριῶν τοῦ γένους τούτου ἀποτελεῖ τὴν γνωστοτάτην βανίλλιαν τοῦ ἐμπορίου· ὁ ὁποῖος συλλεγόμενος ἐν ἡμιούρῳ καταστάσει λαμβάνει τὸ ἐξάριστον ἄρωμα κατόπιν εἰδικῆς κατεργασίας· ἢ ἐκλεκτοτέρα καθ' ὅλα ποιότης ἐξάγεται ἐκ τῆς βανίλλης ἐκπεδοφύλλου (vanilla planifolia) ἣτις εἶναι ἰθαγενὴς τοῦ Μεξικοῦ. Ἐπειδὴ μεγάλη εἶναι ἡ ζήτησις τῆς βανίλλιας διὰ τὴν ζακχαροπλαστικὴν ποτοποιίαν καὶ μυρεψίαν, παρασκευάζεται τὴν σήμερον προσέτι χημικῶς καὶ τεχνικῶς.

Νίτσα Μακρή

ἈΠΕΘΑΝΕ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Στὴν ἀγαπημένη μου Μαριέττα Γιαννοπούλου
μετ' τῇ γλυκειᾷ μου ἀγάπῃ

Ἀγλαΐα Κυρμιζάκη

Ἐχουνε περάσει κάμποσα χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ πέρασα μερικὲς βδομάδες σ' ἕνα χωριὸν παραδεισοῦ τῆς Βρετανίας. Ἦτανε μιὰ τρυπίτσα κι' ὅμως πολὺ χαριτωμένη. Στὸ μικρὸ του λιμανάκι μόλις δέκα καράβια μπορούσαν ν' ἀράξουν. Εἶχε ἕνα μονάκι δρομάκι, πολὺ ἀπότομο σὰν τὴ κοίτη τοῦ χειμάρρου, καὶ ψηλὰ στὸ πρῶτο ἴσιωμα εἶχε τὴν ἐκκλησοῦλα του. Ἦταν γοιθικὸ κομποτέρισμα, στὴ μέση τοῦ κοιμητηριοῦ, ζωσμένο ἀπὸ βοώμη τρελλὴ ἀπὸ τὰ παιχνίδια τοῦ μπότη. Ἐπειδὴ ἔβρισκα τὸ μέρος κατάλληλο γιὰ νὰ ἐργαστῶ, ἔμεινα στὴ γωνιά αὐτὴ ὡς τὸ τέλος τοῦ Σεπτεμβρίου, ποὺ τυχαίως, πολὺ σπάνιο γιὰ τὸ βροχερὸ Φινιστέρ, ἦτανε κείνη τὴ χρονιά ἐξαιρετικὰ γλυκὺς καὶ καλοκαιριάτικος μῆνας. Εἶχα πάρει ἕνα δωμάτιο στὸ μοναδικὸ ξενοδοχεῖο τοῦ χωριοῦ,

ἀσπρισμένο, ἐπιπλωμένο ἀπλᾶ μὰ καθαρὰ, ποὺ εἶχε τὸ παράθυρό του πρὸς τὴ θάλασσα.

Καθισμένος τότε σὲ μιὰ ψάθινη καρέκλα μπροστὰ σ' ἕνα τραπέζι ἀπὸ ἄσπρο ξύλο εἶχα συνθέσει ὀλόκληρο τραγοῦδι γιὰ τὸ γαλήνιο καὶ ναυοριστικὸ ἦχο τῶν μεγάλων κυμάτων, ποὺ φαινότουσαν σὰν νὰ μοῦ ἐπαναλαμβάνουνε ἀδιάκοπα πὼς ὁ ρυθμὸς εἶναι ἕνας νόμος τῆς φύσης. Ἀλλὰ δὲ μπορεῖ κανεὶς διαρκῶς νὰ κἀνὴ στίχους καὶ νὰ γράφῃ καὶ ὁ περίπατος ἦτανε ἡ διασκέδασή μου. Τὴς περισσότερες φορὲς περπατοῦσα στὴν ἀκρογιαλιὰ ἐχοντας δεξιὰ μου τὴν ἀπόκορημνη ἀκτὴ ἄγρονι μιὰ μεγαλόπρεπη κι' ἀριστερὰ τὴς ἐκτάσεις ποὺ εἶχε ξεσκεπάσει ἡ παλιόροια, ἀπέραντη ἔρημο ἀμμουδένια, κομμένη μονάχα κάποτε ἀπὸ συνιροφίες μαύρων βράχων. Ἡ μοναξιά ἦταν τελεία. Μόλις θὰντάλλαξα δυὸ ἢ τρεῖς φορὲς ἕνα χαιρετισμὸ μετὰ κανένα περίπολο. Εἶμωνα, τόσο ταχτικὸς καὶ ἡσυχὸς περιπατητῆς, ποὺ τὰ θαλασσινὰ χελιδόνια δὲ με φοβόντουσαν πειὰ καὶ φτερογύλιζανε λίγα βήματα μακρὰ μου, ἀφίνοντας τὰ γνάτια τῶν ποδιῶν των, ποῦμοιαζαν μ' ἄσπρα στὴν ὑγρὴ ἄμμο. Ἐτσι περπατοῦσα κάθε μέρα ἔξω ὡς ὀχτὼ χιλιόμετρα καὶ γύριζα μετ' τὴ τσέπη γεμάτη ἀπὸ τὰ λεπτὰ κείνα κοχύλια ποὺ βρῖσκαμε σκαλίζοντας σιὰ χαλίγια τὰ αἰώνια βρομμένα.

Ἦτανε αὐτὸς, ὁ ἀγαπημένος μου περίπατος.

Τὴς μέρες ὅμως ποὺ ὁ ἄνεμος φυσοῦσε δυνατὰ κι' ἦτον φουσκοθαλασσινὰ ἄφηνε τὰ κρογνάκι κι' ἀνέβαινα τὸ δρόμο τοῦ χωριοῦ, ἐπήγαινα νὰ πλανηθῶ στὴς ἔρημες στερεές, ἢ μᾶλλον κἀθίζα σ' ἕνα παλιὸ πάγκο τοῦ κοιμητηριοῦ μ' ἕνα βιβλίον στὸ χέρι ὅπου ἦμωνα προφυλαγμένος ἀπὸ τὸν ἄερα μετ' ὄγκο τῆς ἐκκλησίας.

Τὸ μορφο μέρος τῆς θλίψης καὶ τοῦ ρεμβασμοῦ! Τὸ φωτεινὸ του καμπαναριὸ ὑψωνότανε ὁμορφο καὶ κομψὸ πρὸ φθινοπωρινῶ οὐρανῶ μετὰ τὰ τρεχάμενα σύννεφα. Τὰ κοράκια, ποὺ εἶχανε χτίσει σ' αὐτὸ τὴς φωλῆς τους, πηγαινορχότανε κρᾶζοντας, κι' οἱ μεγάλες των φτεροῦνες ἄφηναν τὴς σκιές τους νὰ γλυστοῦνε ἀδιάκοπα πάνω στὰ σκόρπια στὴ ψηλὴ χλωρασιά μνήματα. Ἀνάμεσα σὲ

δυὸ ἀντιστήριγμα τῆς ἐκκλησίας, μισορημαγμένα, καταφαγωμένα ἀπὸ τὸ θαλασσινὸ ἄνεμο, βλασταίνανε τρομουλιάρικα μπουκέτα κίτρινα μικρὰ λουλούδια· ἐκεῖ δεμένη σ' ἕνα πάσσαλο μιὰ μαύρη αἶγα, ποὺ προκαλοῦσε σχεδὸν τρόμο, μετὰ τὰ φλογερὰ μάτια τῆς καὶ τὸ σατανικὸ τῆς γένι, βέλαζε καὶ σερότανε στὸ σκοινὶ τῆς. Τὸ βράδυ κυρίως, αὐτὸ τ' ἄγριο κοιμητήρι γέμιζε τὴ ψυχὴ ἀπὸ μιὰ βαθεῖα μελαγχολία, σὰν ἔβλεπε κανεὶς τὸν ἥλιο νὰ βουτιέται στὴ θάλασσα ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ σκελετὸ μῆς γρηῆς μηλιάς ξεροῆς, μετὰ τὰ κλαδιὰ τῆς τὰ τρελλὰ ἀπὸ τὴ μάνιτα τ' ἀνέμου.

Ἐνα ἀπὸ τὰ βράδνα κείνα ποὺ περιπλανώμουνε στὰ μνήματα, ποὺ τὰ περισσότερα κάτω ἀπὸ τ' ὄνομα θαλασσινῶ εἶχανε τὸ τρομερὸ μῆνυμα «πεθαμένος στὴ θάλασσα» διάβασα σ' ἕνα σταυρὸ ἀκόμα καινούριο, αὐτὰ τὰ λόγια ποὺ μ' ἐκάμανε νὰ παραξενευτῶ καὶ με συγκινήσανε:

Ἐνθάδε κεῖται

NONA ΔΕ ΜΑΟΚΕΤ

Πέθανε στὴ θάλασσα στὴς 25 Ὀκτώβριον
1878 στὴν ἡλικία τῶν 19 χρόνων.

I

Πεθαμένη στὴ θάλασσα! Ἐνα κορίτσι! Κι' ὅμως ποιὲ οἱ γυναῖκες δὲ μπαίνουν στὰ παραδίκια καράβια. Πὼς ἄραγε νὰ συμβῆκε αὐτὸ τὸ δυστύχημα;

— Αἰ κύριε—εἶπε ξαφνικὰ πίσω μου μιὰ χοντρὴ φωνή—κοιτάζετε λοιπὸν τὸ τάφο τῆς ἄμοιρης Νόνας;

Στράφηκα καὶ γνώρισα τὸ γέρο θαλασσινὸ μετὰ τὸ ξύλινο πόδι ποὺ πρόσφερα κάποτε στὴ χαμηλὴ αἴθουσα τοῦ ξενοδοχείου μερικὰ ποιήτρια ρακὴ κι' ἀπόχτησα τὴν εὐνοιά του.

—Ναί, τ' ἀπάντησα. Ἀλλὰ νόμιζα πὼς σεῖς οἱ παραδες δὲν ἀρῆνετε τὴς γυναῖκες νὰ μπαίνουν στὰ καράβια. Φανταζόμουνε μάλιστα πὼς αὐτὸ θ' ἄφερνε δυστυχία.

—Κι' εἶναι αὐτὸ ἡ ἀλήθεια ἀπάντησε. Ἐτσι κι' ἡ Νόνα δὲν ἀνέβηκε ποτὲ σὲ καράβι. Θέλετε νὰ μάθετε πὼς πέθανε ἡ ἄμοιρη ἀγαπημένη μας! Καλὰ, θὰ σᾶς τὸ διηγηθῶ.

II

Πρόπει προῖα νὰ σᾶς πῶ πὼς ὁ πατέρας τῆς Πέτρος πτὲ Μαριέττα ἦταν παλιὸς ναύτης σὰν καὶ μένα, σύντροφός μου. Στὸ

Μπουρζέ, όταν ο ναύαρχος Σλά Ρονστέρ, έδωσε το χρυσωμένο κασκέτο του στην άκρη του σπαθιοῦ και μᾶς έδωσε το σύνθημα να ορμήσουμε στις επάλξεις, περπατούσαμε πλάι ο Πέτρος κι' εγώ. Και κείνος με πήρε στην αγκαλιά του σαν μου στείλανε οι Προῶσοι την βολίδα στη γάμπα. Τὸ βράδυ ἀκόμα στο γροητὸ νοσοκομεῖο, ὁ Πέτρος μου κρατοῦσε τὸ χέρι γιὰ νὰ μου δίνη θάρρος τὴν ὥρα πὸν ὁ στρατιωτικὸς γιατρὸς με πεισόκοβε· κι' ἦτανε ἐκεῖ ἀκόμα ὁ καλὸς μου Πέτρος τὴν ἡμέρα πὸν ὁ ναύαρχος μουφερε στο κρεββάτι μου τὸ μετάλειο. Ἀλλὰ τέλος, αὐτοὶ οἱ πονηροὶ Προῶσοι ὑπερισχύσανε. Γίνεται εἰρήνη και μᾶς στέλνοννε στὰ σπίτια μας. Ἐγώ, με τὸ ξύλινο πόδι μου, δὲν εἶχα ἄλλο τίποτε παρὰ νὰ κοκκαλίζω τὴ σύνταξή μου, σὺν γέρικο ζῶο. Ἀλλὰ ὁ Πέτρος πὸν εἶχε τὰ πόδια του σῶα, ἐπιβιβάζεται σ' ἕνα ψαράδικο καράβι. Πρωτῆτερα εἶχε πεθάνει ἡ γυναίκα του και τὸν ἀφήνει μόνο με τὴ μικρούλα Νόνα πὸν ἦτανε τότε δέκα χρόνων.

«Φυσικά, ἄμα ὁ Πέτρος ἦταν στὴ θάλασσα ἐγὼ φροντίζα γιὰ τὴ μικρὴ. Ἐνα καλὸ κι' εὐγενικὸ παιδάκι, κύριε, πολὺ τολμηρὸ και πολὺ γλυκὸ. Εἶχαμε πάει πολλές φορές, οἱ δυὸ μας στὰ βράγια σὺν ἐχαμήλωνε ἡ θάλασσα γιὰ νὰ μαζέψουμε καβρὸν, γαρίδες, καμμιά φορὰ και κανένα ἀστακό. Εἶμαστε ἕνα ὁμορφο ζευγάρι φίλων!

Τὰ πράγματα πηγαίνανε καλὰ δυὸ χρόνια. Ἡ Νόνα ἐκοινώνησε γιὰ πρώτη φορὰ, μεγάλωνε, ψήλωνε σὺν γαῖδοραγάκαθο τῆς ἀμμουδιάς. Κι' ὁμως ἦλθε μιὰ κακοκαιριὰ κι' ἡ Ἀμαλία τὸ καράβι πὸν ἦτανε ὁ Μαγκέτ, δὲ ξαναγύρισε, ὁ κυβερνήτης δὲ κατέβασε ἐγ καίρως τὸ φλόκκο εἰς τὸ πίσω κατάρι και ναυάγησε στο σκόπελο πὸν βλέπετε ἀπὸ δῶ, προσέξτε, λίγο πρὸς τὰ δεξιὰ. Εἶχε τέσσερες ἄνδρες πλήρωμα, τὸ καπετάνιο, δυὸ ναῦτες, ὁ ἕνας ὁ δούτυχος Πέτρος και τὸ μουτσο. Ἀλλὰ ἡ θάλασσα δὲ θέλησε νὰ μᾶς ξαναγυρίση παρὰ τρεῖς πνιγμένους στὴν ἀκρὴ και φάλαξε τὸ σύντροφό μου.

«Σὺν εἶνε ὀρφανὴ ἡ Νόνα, ἔβαλα ὅλα μου τὰ δυνατὰ γιὰ νὰ ἐντικαταστήσω τὸ πατέρα της. Ἀλλὰ τὸ παιδί, ὕστερα ἀπὸ τὸ δυνατὸ μάλιστα λόπημα τῆς δυστυχίας πὸν ἔ-

παθε δὲ παρηγοριότανε πειὰ. Και ξαίρετε γιὰτὶ κυρίως, κύριε; Αἰτία μιὰ ἰδέα πὸν ἔχοννε ὅλες οἱ γυναῖκες τοῦ τόπου μας· φαντάζονται πὸς γιὰ νὰ μὴν ἀποκάμη μιὰ ψυχὴ ὡς τὴν ἡμέρα τῆς μεγάλης κρίσης πρέπει νὰ ξεκουραστῆ σὲ γῆ ἱερή. Μεῖς οἱ ἄλλοι, δὲν πιστεύουμε σ' ὅλες αὐτὲς τίς βλακείες, μεῖς πὸν ξαίρουμε πὸς συμβαίνουν τὰ πράγματα, ὅταν συμβαίνει θάνατος στο πέλαγος τῆς εἶπα τὸ ἔδιμο: Τὸ πτώμα σ' ἕνα σάκκο κατραμωμένο με βάρους στὰ πόδια, πάνω σ' ἕνα σατίδι τοῦ πλοίου και ὁ πλοίαρχος με γυμνὸ τὸ κεφάλι διαβάζει τὴν ἀκολουθία τῶν νεκρῶν. Ἀλλὰ οἱ γυναῖκες μας εἶναι τυφλὰ ἀφοσιωμένες στις ἰδέες των κι' ἡ Νόνα ἄρχισε νὰ καίη λαμπάδες, γιὰ τὴν ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς τοῦ πατέρα της.

—Ὅμως ὁ χρόνος εἶναι περίφημος πονητής τῆς λησμονιάς κι' ἡ Νόνα ὕστερα ἀπὸ μερικὰ χρόνια φαινότανε πὸς εἶχε παρηγορηθῆ λίγο. Ἐπειτα, ὅλ' αὐτὰ δὲν τὴν ἐμποδίσανε νὰ δυναμῶνη και νὰ ὁμορφάνη· και δὲ τὸ λέω αὐτὸ γιὰτὶ τὴν ἀγαποῦσα σὺν πατέρας ἄλλὰ, λόγω τιμῆς, ἦτανε ἡ ὁμορφότερη νέα τῶν περιχώρων. Ζούσαμε τόσο εὐτυχισμένοι μαζί. Δὲν εἶμαστε πλούσιοι βέβαια, ἀλλὰ ἐμέναμε εὐχαριστημένοι. Εἶχα τὴ σύνταξή μου, τὸ παρόσημό μου, ἔπειτα ἐπληγάναμε τακτικὰ ἡ Νόνα κι' ἐγὼ και ψαρεύαμε κανένα ἀστακό στους βράχους. Ἡ δουλειὰ αὐτὴ δὲν εἶναι κακὴ κι' ἔχει μονάχα ἕνα κίνδυνο, νὰ μὴ παραιτήση κανεὶς τὸν ἐαυτὸ τὸν νὰ τὸν προλάβη ἡ παλιόροια.... Ἄχ! δυστύχημα! Ἐτσι χάθηκε ἡ δύστυχη μικρούλα.

«Μιὰ μέρα πὸν ὁ ρευματισμὸς μου μ' ἐκλεισε στο σπίτι, και πῆγε μόνη της στο ψάρεμμα, μιὰ μέρα σὺν και σήμερα, μ' οὐρανὸ φωτεινὸ και δυνατὸ ἀέρα κείνοι πὸν σκάλιζαν στους βράχους γιὰ τίς γαρίδες και τ' ἄλλα, γυρνώντας με τὰ πανέρια τους γεμάτα, εἶδανε πὸς ἡ Νόνα ἔλειπε. Δὲ μπορούσαν νὰ χων ἀμφιβολία, Θεέ μου! ἄργησε, παρασύρθηκε ἀπὸ τὸ κῆμα, πέθανε στὴ θάλασσα! Ἄ! τί νύχτα πέρασα κύριε! Στὴν ἡλικία μου, ναί, ἕνας γέρος σκληρὸς, ψημένος ἀπὸ τὴ ζωὴ ὅπως ἐγὼ, αἱ καλά! ἔκλαψα σὺν γυναίκα! Και τότες μουρχότανε ἡ

θύμηση τῆς πεποίθησης τῆς ἀμοιρης κόρης, πὸς γιὰ νὰ πάη κανεὶς στον οὐρανὸ, ἔπρεπε νὰ τὸν θάψουν στο κοιμητήρι.... Ἐτσι, μόλις ἡ θάλασσα ἀποσύρθηκε, σύρθηκα στὴ παραλία κι' ἔφυγα μ' ἄλλους σ' ἀναζήτηση τοῦ πτώματος.

«Και τὸ ξαναβρήκαμε, Νόνα μου, ἔξακολουθήσε ὁ γέρο ναυτικὸς, και ἡ φωνὴ του πνιγότανε. Τὸ βρήκαμε σ' ἕνα βράχο γεμάτο φύκια ὅπου βλέποντας πὸς χάνεται ἡ γενναία μικρὴ ἐτοιμάστηκε νὰ πεθάνη. Ναί, κύριε, ἔδωσε τὴ φούστα της με τὸ κεφαλὸ μάντηλό της κάτω ἀπὸ τὰ γόνατα, ἀπὸ σεμνότητα, και διατηρώντας πάντα τὴ παλιὰ της ἰδέα, δέθηκε στὰ φύκια με τὰ μαλλιά της, με τὰ ὄμορφα μαῦρα μαλλιά της, βέβαιη πὸς θὰ τὴ ξανάβρῃσαν και θὰ τὴν ἔθαψαν στὴν ἱερὴ γῆ... Και μπορῶ νὰ τὸ πῶ ἐγὼ πὸν ἤξαιρα τὴν ἀνδρεία της, πὸς δὲν ὑπάρχει ἄνδρας ἀρκετὰ ναυχησιάρης πὸν θάλεγε πὸς θάκανε περισσότερα!»

III

Ὁ γέρος σόπασε. Στὴ τελευταία φεγγαβολιά τοῦ δειλινοῦ, εἶδα δύο χοντρά δάκρυα νὰ κυλῶνε στὰ ζαρωμένα του μάγουλα. Κατεβήκαμε μαζί ὁ ἕνας πλάι στον ἄλλο, στο χωριὸ χωρὶς νὰ ποῦμε λέξη. Ἡμουνα βαθεῖα συγκινημένος, ἀπὸ τὸ θάρρος τοῦ ἀπλοῖκοῦ κοριτσιοῦ πὸν, ὡς στὴν ἀγωνία τοῦ θανάτου, εἶχε διατηρήσει τὴ σεμνότητα τοῦ φύλου της, και τὴ πεποίθησή της στὴν εὐσπλαχνία τῆς φυλῆς της· και μπροστά μου, στο μακρονὸ ἄπειρο, τίς σκοτεινὲς μοναξιὲς τ' οὐρανοῦ και τῆς θάλασσας, φεγγαβολούσανε οἱ φάροι και τ' ἄστρα. Ὡ! γενναῖοι ἄνθρωποι τῆς θάλασσας, ὦ! εὐγενικὰ Βρετάνη!

François Corpée

ΒΡΑΔΥΝΑ

I

Ἡ θάλασσα πὸν ἔρχεται κυλώντας τὰ νερά της πὸν πάντοτε ἀλλάζουσε κι' ὅλο τὰ ἴδια μένουσ. Κυλλοῦνε στὴν ἀπέραντη και χάνονται ἀγκαλιὰ της ζοῦνε, θερμαίνουν και με μιὰς γκρεμοῦνται και πεθαίνουν.

II

Τὰ κύματ' ἀναδεύονται—γλυκὲς ἀνατριχίλες— σὲ ἄφραστον ὀρίζοντα κυλιόσνται τὰ φτερά,
Ὅπου τὰ βράδυ' ἀπλώνονται φωτιὲς τοῦ ἡλιοῦ
χιλίτες
χρυσώνοντάς τους πλούσια τὰ γαλανὰ νερά.

III

Στὸν βράχο πὸν ἀγάπησα, βουδὸς και νεκρω-
μένος
στέγω, νεκρὸς, ἀμίλητος, με ἀδύνατη ματιὰ.
Νοιώθω μεσ' εἰς τὸ μυστήριό νὰ εἶμαι μαγεμένος
λές και χιλιάδες μάγισσες νὰ κρύβ' ἡ σκοτεινιὰ.

IV

Τότε ἡ κάθε αἴσθησι νεκρώνεται και πάει·
μοιάζει σὺν κάποιον τίποτε, νὰ ἔχω στὴν ψυχῇ,
Ἐνα τρανὸ μηδενικὸ, πὸν πάντοτε κυλάει
μεσ' εἰς τὴ ζωὴ ἀδέσποτο, χωρὶς καμιά-ν-ἀρχή.

V

Νοιώθω ν' ἀναδιπλώνουμαι. Τὰ πόδια μου δὲν
νοιώθουν
τὸν βράχο σὺν νὰ χάθηκε· σὺν πειὰ νὰ μὴ
πατῶ.
Τὸ φῶς μου σὺν νὰ χάθηκε. Γοργόνες, σὺν νὰ
κλώθουν
τὸ βαθεῖο σκοτάδι. Στήριγμα τοῦ κάκου ἀνα-
ζητῶ.

VI

Νὰ εἶναι πόνος ἡ χαρὰ πὸν τὴν καρδιά μου
τρῶει;
δὲν ξέρω ἀλλὰ θῆθελα παντοτεινὰ νὰ ζῶ.
Μέτξ σὲ τέτοιο ἀπόκοσμο τῆς νύχτας μοιρολόϊ
και στῆς γλυκὲς τῆς νότες του γιὰ πάντα νὰ
χῶθῶ.
(«Στὰ χεῖλη τοῦ θανάτου»)

Ἄνθιμος Ἀνατολίτης

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Φθινόπωρο, τὰ φύλλα πέφτουν και τὰ κρῖ-
να μᾶς ἀποχαιρετοῦν. Ἡ μελαγχολία ἀπλώ-
νεται γύρω μας και τὰ μαῦρα σύννεφα, πὸν
πλακῶνουν τὸν ὀρίζοντα με τὴ μαυρίλα τους,
μᾶς ἐνθυμίζουν πένθιμες μέρες. Στὰ χωρά-
φια δὲν βλέπουμε πειὰ τῆς θεμωνιῆς τοῦ
σταριοῦ οὔτε τὴν καλοκαιρὴν ἀπὸ τὸ χωρι-
κὸ καλλαμιά. Βλέπουμε τὸ ζευγολάτη νὰ
δρῶνῃματὶ τὸν σκληρὸ κνηνγὸ πὸν πίσω στὰ
φρέσκα χῶματα.... σκοτώνει τὰ πουλάκια,
πὸν μόλις βγήκαν τὰ δύστυχα νὰ φᾶνε κάποια
σπόρο, κάποια σκουλικάνια.

—Ἡ θάλασσα δὲν μᾶς δέχεται ἄλλο με τὸ

γλυκὸ τραγοῦδι τῆς ἀκρογιαλιᾶς, εἶναι καὶ αὐτὴ ἀγριεμένη. Ὁ Βορριάς τὴν ἔχει ἀνακατέψει καὶ τ' ἀφριεμένα τῆς κύματα, ποῦ σπᾶνε στὴν ἄμμο καὶ στοὺς ὄχθους, μᾶς φοβερίζουν μὲ τοὺς ἀφρούς των, ποῦ φθάνουν ἕως πᾶνω καὶ μᾶς βρέχουν τὰ πόδια.

— Στ' ἀμπέλια δὲν ἀκοῦμε τὸν ἀμπελονοργὸ νὰ ψάλλῃ τὸ τραγοῦδι του, δὲν βλέπουμε τὴν ὄμορφη χωριατοπούλα νὰ μαζεύει χόρτα γιὰ τὸ ἀγαπημένο τῆς ἀρνάκι, οὔτε τὸ γειτονόπουλο πειὸ πέρα νὰ διαλέγῃ τὰ καλλίτερα, γιὰ κανίσκι, σταφύλια καὶ νὰ τῆς κάνει κρηφὰ νόημα. Βλέπουμε μόνον σωριασμένα τὰ μαραμμένα φύλλα τ' ἀμπελιοῦ, καὶ τὸν ἀκούραστο γιωργὸ καθαρίζοντας τ' ἀμπέλι, νὰ μᾶς λέει, πέρασε πειὰ ἡ ἐποχὴ τῆς ἐξοχῆς, καὶ δὲν εἶχε ἀδικο. *Μελαγχολικὸς*

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΦΩΣΚΟΛΟΥ

(Συνέχεια)

Ἐν Λονδίῳ ὁ Φώσκολος ἔμπλεως πατριωτικῶν αἰσθημάτων, ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς ἑλληνικῆς ἐθνεγεροῦσας, μεγάλως συνήργει καὶ λέγων, καὶ γράφων καὶ ὑποκινῶν τὰς φιλελληνικὰς ἐταιρίας ὑπὲρ τῶν ἀγωνιζομένων ἀλυτρώτων συμπολιτῶν του. Σκοπῶν δὲ νὰ κατέλθῃ εἰς Ἑλλάδα καὶ τοιούτοτρόπως φαινόμενος χρήσιμος συμμέτασχη καὶ αὐτοπροσώπως τοῦ ἀγῶνος, ἔγραψεν ἑλληνιστί, τὴν 21 ἀπριλίου 1824, πρὸς ἕν τῶν μελῶν τῆς Ἑλλ. προσωρινῆς Κυβερνήσεως, πιθανότατα πρὸς τὸν Κωλέττην, ἐπιστολήν, ἐκ τῆς ὁποίας καταφαίνεται πόσος ἡ εὐγενὴς ψυχὴ του ἠγάπα τὴν Ἑλλάδα, ὥστε, χάριν αὐτῆς, νὰ προτιμῆ νὰ ἐγκαταλίπῃ καὶ προνόμια, τὰ ὁποῖα, ὡς ἐκ τῆς πολυχρονίου ἐν Ἀγγλίᾳ διατριβῆς του, τῷ ἐξησφάλιζεν ὁ νέος τοῦ Παρλαμέντου νόμος, καὶ τὴν ἐκεῖ μικρὰν περιουσίαν του καὶ τὰ φυσικὰ πολιτικά του δίκαια, ὡς Ἴονίου ὑπηκόου. Ἄλλ' ὅπως παρακάμψῃ τὰς ὑπονοίας τῶν κατασκόπων τῆς Ἰερωῶς Συμμαχίας, ἔγραψε νέαν ἐπιστολήν, τῷ αὐτῷ ἔτει, πρὸς τὸν τότε ἄγγλον ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν Βάθουρστ, δι' ἧς ἐξήτει νὰ τῷ διευκολυνθῇ ἡ μετάβασις του εἰς Ἑλλάδα διὰ διαβατηρίου καὶ ἄλλας προσέτι ἐπὶ τῷ αὐ-

τῷ σκοπῷ ἐπιστολὰς πρὸς διαφόρους σημαίνοντας, πλὴν αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὴν εἶπεν τὴν γενέτειράν του, ἡ κάθοδος του εὗρεν ἀντίδρασιν, ἐπὶ τῇ ἀναξιοπίστῳ συκοφαντίᾳ, ὅτι αὐτός, ἕνεκα τῶν μετὰ τοῦ Καποδιστριαίου στενῶν φιλικῶν του σχέσεων, ἦτο ρωσσοφρων.

Τὰ τέλη τῆς ζωῆς τοῦ Φωσκόλου, ζωῆς τόσῳ περιπεισιώδους, ἐσφυριλατήθησαν ἐν τῷ ἄκρονι τῆς δυστυχίας καὶ ἀθλιότητος. Ἀφιλότιμοι δανεισταὶ εἶχον ἐκδόσει ἔνταλμα συλλήψεως κατ' αὐτοῦ, ἀναγκασθέντος, ὡς ἐκ τούτου, νὰ παραμῆνῃ κεκρυμμένος εἰς τὴν οἰκίαν του, οἱ ἐκδότηαι τῶν διαφορῶν πονημάτων του ἀπέφυγον νὰ τῷ δώσωσι τὰ ὀφειλόμενα καί, ὅπως μὴ ἀποθάνῃ τῆς πείνης, ἠναγκάσθη νὰ ἐκποιῇ κρυφίως αὐτὰ τὰ τόσῳ χρήσιμα βιβλία του. Καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν τόσων περισπασμῶν καὶ ἀθλιότητων ἐπόθησεν ἡ ψυχὴ του νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ πατριὸν ἔδαφος. «... Θὰ ἔλθω, ἔγραφε τῷ 1826 πρὸς τὸν Διονύσιον Βοῦλτσον, εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ θὰ προσπαθῆσω νὰ ζήσω διὰ τοῦ κόπου μου, ὡς δυνηθῶ, ἂν ὄχι ἄλλο, θὰ μὲ θάψετε ὑπὸ βώλους ἑλληνικῆς γῆς καὶ θὰ εἴσθε ἐλεύθεροι νὰ τιμῆστέ τὰ ὄσπια τοῦ ἀνδρός, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ἐπετρόπη νὰ σᾶς διδάξῃ τὴν γραμματολογίαν καὶ νὰ σᾶς ὠφελήσῃ ἐκ τῶν κεφαλαίων, τὰ ὁποῖα ἐπὶ πολλὰ ἔτη δι' ἀκαταπονήτων μελετῶν καὶ διηνεκοῦς ἀφοσιώσεως εἰς τὴν ἀλήθειαν ἀπέκτησεν, ἐπὶ τῷ τέλει νὰ διαδόσῃ ταῦτα εἰς σᾶς...»

Ἄλλ' ἐπιθυμία του νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν γενέτειραν δὲν ἐξεπληρώθη, τὰ ὄνειρά του περὶ ἐνότητος τῆς Ἰταλίας καὶ ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐπέρωτο νὰ τὰ ἴδῃ πραγματοποιούμενα. Καταβεβλημένος ἐκ τοῦ ἀγῶνος καὶ τῶν μικρῶν τῆς ζωῆς δοκιμασιῶν, ἐκ τῶν ἀπογοητεύσεων τῶν ψευδῶν φίλων, ἐκ τῶν ἐσβεσμένων ἐρώτων του καὶ τῶν θανασίμων κατηγορῶν του, πάσχων ἐξ ὑδροπος ἐπὶ ὀκτάμηνον εἰς τὸ ἐν Tunhrum-Green ἐξοχικὸν προάστειον τοῦ Λονδίνου, ὅπου εἶχεν ἀποσυρθῆ, ἠναγκασμένος, ὡς ἐκ τῆς ἀσθενείας του, νὰ μὴ ἀναγινώσκῃ, νὰ μὴ γράφῃ, νὰ μὴ ὀμιλῇ,

μόνην παρηγορίαν εὗρισκε πλησίον τῆς θυγατρὸς του Φλωριάνας Ἐμερστ καὶ ὀλίγων φίλων, οἱ ὁποῖοι συχνὰ τὸν ἐπεσκέπτοντο.

Καὶ ὁ θάνατος ἐπελθὼν, τῇ 14 σεπτεμβρίου 1817, δὲν ἐβράδυνε ν' ἀπαλλάξῃ τοῦ μαρτυρίου ἐκείνου τὸν Φώσκολον, ὁ ὁποῖος μετὰ φιλοσοφικῆς γαλήνης, καθ' ἣν στιγμήν πλησίον ἐνὸς Ἰσπανοῦ ἱερέως, ἐνὸς Ἰταλοῦ ποιητοῦ καὶ τῆς κόρης του ὀμίλει περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς ζωῆς, παρέδωκεν εἰς τὸν Ὑψιστον τὴν ψυχὴν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ ταπεινώσῃ καὶ νὰ θυσιάσῃ χάριν τῶν τιμῶν καὶ τῆς γαλήνης τοῦ διεφθαρμένου αἰῶνος του.

Καὶ ἐτάφη ὁ μεγαλόπνευστος ποιητὴς ξένος ὑπὸ τὸν ξένον οὐρανὸν τοῦ κοιμητηρίου Chiswich, χωρὶς πομπήν, καὶ μόνον ὑπὸ τῆς θυγατρὸς του καὶ πέντε φίλων του παρακολουθούμενος.

(ἀκολουθεῖ) *Λεων. Χ. Ζώης*

ΑΣΒΥΣΤΗ ΑΣΤΡΑΠΗ

Σᾶν ἀστραπὴ ποῦ πάλεψε στ' ἀπαίσιο τὸ σκοτάδι μὲς τὴν ψυχὴ μου μιὰ νυχτιὰ, ἡ πρώτη τῆς γλυκόςβυσε καὶ χάθηκε στοῦ στήθους μου τὸν ποῦ ἡ ἔρμη σκέψη μ' ἔπλωνε πλανεύτρα γαλήνια.

Κι' ἄλλη νυχτιὰ τὰ μάτια τῆς ἀστράψαν φλογισμένα καὶ χύσανε πυρόφλογο στὰ στήθη μου βαθεῖα, κιτρώμισαν τὰ σπλάγχνα μου ποῦ ζούσαν νεκρωμένα μὲν μὰ πάλι ξανασούσανε τὴν ἴδια τὴν νυχτιὰ.

Καὶ τότες, ναί τ' ὀρκίστηκα, στὰ μάτια ποῦ ἔσο θὰ νοιώθω ὑπαρξή, νὰ κλείνω τὴν καρδιά ποῖός ξέρει ὡ σὸ μονάκριβη ψυχὴ μου πῶς ἐσποῦνε ἡ ἀστραπὴ ποῦ σβύνουνται μουγγές μὲς τὴν νυχτιὰ.

Καὶ διάβαιναν ἡ νύχτες μου, σὲ μι' ἀπαλὴ γαλήνη

στ' ἄθια στὴ δρόσο πέταγε ἡ σκέψι μου δειλὴ καὶ μὲς τὸ μᾶγο μὲρὸ τῆς, ποῦ πάντα ἡ νύχτα χύνει ὄνειρα πλάνα, ὡς νέφη, μου σπρώχναν τὴ ψυχὴ.

Μὰ μιὰ νυχτιὰ τὰ μάτια τῆς μὲ κύταξαν θλιμμένα μιὰν ἀστραπὴ φωτόδακρυ μὲ πέρασε βαθεῖα καὶ τῆς ψυχῆς τὰ μάτια μου, ποῦ μέναν κοιμισμένα εἶδαν τὸ πρῶτο φῶς τους, ἐκείνη τὴ νυχτιὰ.

Χρόνια περνοῦνε, κι' ἀπαλὰ τὸ στήθος μου τι νάζει καὶ τὴν πόνος, σᾶν φωτιὰ, ξεψύχισμα ἀλαφρὸ δὲν ξέρω ποῦ στὰ μάτια μου τὴν πλάσῃ τὴν σκεπάσει... ὦ! εἶν' ἡ λάμψη ἐκείνη... τὰ μάτια τῆς θωρῶ... Ἀπὸ τὰ «Ψυχостаλάγματα»

Διον. Ἰω. Τσαλασιάνος

ΔΗΛΩΣΙΣ

Θέλουσα ἡ «Ἡὼς» νὰ διευκολύνῃ τοὺς ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ συνδρομητάς τῆς, διόρισεν ἀντιπρόσωπὸν τῆς, ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ, τὸν διευθυντὴν τοῦ διαφημιστικοῦ γραφείου ΦΑΜΑ — Πανεπιστημίου 47 — κ. Κ. Χ. Μπονομπούρέλην, τὸ ὁποῖον γραφεῖον θὰ ἐνεργῇ ἐγγραφᾶς συνδρομητῶν, εἰσπράξεις συνδρομῶν καὶ θὰ δίδῃ οἰανδήποτε πληροφορίαν, ἀφορῶσα τὴν διεύθυνσιν τοῦ Περιδικιοῦ μας.

Κρίσεις τοῦ Τύπου

Διὰ τὸ Περιδικιὸν μας

«Ἐλεύθερον Βῆμα» Ἀθηνῶν 13ης παραελθόντος 2) βελίου. Ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον μᾶς ἦλθε, καλλογραμμένον καὶ καλοτυπωμένον τὸ 7ον φύλλον τοῦ μηνιαίου φιλολογικοῦ περιοδικοῦ «Ἡὼς». Τὸ ὄραϊον περιοδικὸν κυκλοφορεῖ εὐρέως εἰς τὴν νῆσον του, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, διότι φαίνεται νὰ εἶνε ἀποτέλεσμα μιᾶς καλῆς καὶ ἐπιμελημένης ἐργασίας.

ΕΚΣΤΑΣΙΣ

Καθόμοννα στὰ χόρτα ξαπλωμένος
καὶ κελαδοῦσαν μὲ χάρι τὰ πουλιά,
ἀπ' τὸν κόπο λιγάκι κουρασμένος
κάτω ἀπ' τὸν ἴσκιό ποῦ μοῦριχνε ἡ Ἑλλά.

Τῆς μουσικῆς ἐκείνης τῆ γλυκάδα
τὴν εὐωδιά σὲ κείνο τὸν καιρὸ
τὴν ὁμορφιά τοῦ ἀγροῦ τὴν πρασινάδα
νὰ λησμονήσω ποτὲ δὲν ἤμπορῶ.

Πεῖο πέρα ἔβροκε μὲ ἀγελάδα
μὲ μοσχαρακι, ἕνα πουλάρι, ἔν ἀρνί
χοροπηδοῦσε ὁμορφη κασικιάδα
μὲ κουδοννάκι μὲ σιγανὴ φωνή.

Παρέκι ἕνα παιδί παίζει φλογέρα
σ' ἕνα ὠραῖο χωριάτικο σκοπὸ
τ' ἀκούω σιγανὰ ἀπ' τὸν ἀγέρα
καὶ πόσο φλογερά τὸ ἀγαπῶ.

Χόρτασε μελωδία ἡ ἀκούη μου
ἠὲ φράνθη τῆς τόσες μυρωδιές
ἔχόρτασαν τὰ μάτια ἡ ψυχὴ μου
ἀπὸ τὴν φῶσι π' εὐφραίνει τὲς καρδιές.

Συνῆλθα, βρέθηκα γονατισμένος
τὰ χέρια μου βρισκόντανε ψηλά
εὐχαριστῶ τὸν Πλάστη σαστισμένος
ποῦ σ' ἐμᾶς ἔδωσε ὅλα τὰ καλά.

Βολήμες

Ἐσπερος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἐλάβομεν τὰ κάτωθι Περιοδικὰ καὶ Ἐφημερίδας:

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ἑβδομαδιαία ἀθηναϊκὴ ἐπιθεώρησις. Ἐλάβομεν τὸ πανηγυρικὸν 52ον τεῦχος τοῦ Β' ἔτους μὲ τὰ ἐξῆς περιεχόμενα: **Εὐχαί**, γνῶμαι, κρίσεις, συγχαρητήρια, πολιτικῶν ἀρχηγῶν, πολιτενομένων, ἐπιστημῶν, ἐπαγγελματιῶν, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει

ἔτους τῆς «Νέας Ἐποχῆς». — **Αὐτόγραφοι Ἐπιστολαὶ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου.** — Αἱ ἀποκαλυπτικαὶ ἐκθέσεις τοῦ κ. Στεφάνου Σκουλούδη. — Αἱ Καρναὶ τῆς Κοροσικῆς. — Ὁ παγκόσμιος πόλεμος. — Ἀγγλία καὶ Αἴγυπτος. — Ἔναι ἐταιρεῖται καὶ κεφάλαια. — Ὁ Φώτιος ἐν Στοκχόλμῃ. — Ἡ ἐν Γερμανίᾳ κίνησις πρὸς μεταρρυθμίσειν τοῦ τύπου. — Ἡ ἐπέτειος τοῦ βομβαρδισμοῦ τῆς Κερκύρας, κλπ.

ΚΥΚΛΑΔΙΚΟΝ ΒΗΜΑ ἑφημερὶς πολιτικῆ καὶ οἰκονομικῆ, ἐκδιδομένη ἐν Ἀθήναις.

ΜΟΥΣΑΙ ἱστορικὸν φιλολογικὸν περιοδικὸν Ζακύνθου.

ΕΔΠΙΣ ἑβδομαδιαία πολιτικὴ ἑφημερὶς Ζακύνθου.

ΦΥΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ἑβδομαδιαία πολιτικοκοινωνικὴ ἑφημερὶς Ζακύνθου.

ΕΛΗΑ Ἀργοστολίου, ἑφημερὶς πολιτικῆ.

ΕΔΠΙΣ Κερκύρας, ἑφημερὶς φιλολογικῆ καὶ πολιτικῆ.

ΤΕΛΩΝΙΟΝ ἑφημερὶς τῶν ἀπανταχοῦ Κεφαλλήνων.

ΑΜΑΛΙΑΣ Ἀμαλιάδος, ἑφημερὶς πολιτικῆ.

ΖΩΗ ἑβδομαδιαῖον θρησκευτικὸν περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ἐν Ἀθήναις μὲ κυκλοφορίαν εἰς 25,000 φύλλον.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ

κ. κ. Γ. Βοῦτιον Καράβαρη καὶ Ἄνδρ. Σκιαδόπουλον, Πρόεδρον Κατασταρίου, Καταστάριον. Αἱ τέσσαραι ἐξάμηναι ἐλήφθησαν, θερμὰς εὐχαριστίας. — κ. Νίκων Κλωνίην Ἀθήνας, ἐτησίᾳ ἐλήφθη εὐχαριστοῦμεν, ὅταν ὁ ἐν Ἀθήναις ἀντιπρόσωπός μας σᾶς παρουσιάζει ἀπόδειξιν, τὸν πληροφορεῖτε διὰ πληρώσατε εἰς Ζακύνθον. — κ. Ἰωάννην Καμπιῶτην Βελόγλην, Μαριές. Δραχμαὶ 63 ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμότηα. — κ. Χαρ. ἱερέως Ζούργαν, Μουζάκι. Ἐξάμηναι ἐλήφθησαν. Θερμὰς εὐχαριστίας, τοῦ κ. Παναγιώτη Κούτση δὰ τοῦ ἀτέλλομεν τακτικὰ τὸ φύλλον. — κ. Δημ. Μαρκεσίτην δημοδιδάσκαλον, Σκουλικιάδον. Αἱ τρεῖς ἐξάμηναι συνδρομαὶ ἐλήφθησαν, σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμότηα, ἐργάζαμεν καὶ ἰδιαίτε-
ρως.

ΗΩΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ἑσωτερικοῦ

Ἑτησίᾳ δραχ. 30

Ἑξάμηνος 15

Ἐξωτερικοῦ

Ἑτησίᾳ Φρ. Χρυσᾶ 15

Ἀμερικῆς Δολλάρια 3

Αἱ συνδρομαὶ προπληρώνονται

Πᾶσα ἀποστολὴ χρημάτων καὶ ἐπιστολῶν δέον ν' ἀπευθύνηται πρὸς τὸν κ. Ἀνδρέαν Ἰω. Ζώντων Διευθυντὴν Περιοδικοῦ «Ἡὼς» Ζακύνθου.

Γραφεῖον: Πλατεῖα Ἀγίου Νικολάου τῶν Γερόντων.
Τὰ χειρόγραφα δημοσιευόμενα καὶ μὴ δὲν ἐπιστρέφονται

Διὰ τοὺς ἀξ. κ. κ. Συνδρομητὰς

Ἡ «ΗΩΣ» θέλουσα ν' ἀπαλλάξη τοὺς ἀξιοτίμους αὐτῆς συνδρομητὰς τῶν κόπων καὶ ἐξόδων τῆς ἀποστολῆς τῶν συνδρομῶν, διόρισε εἰς τὰς περισσοτέρας πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ χωρία Ζακύνθου, ἀντιπροσώπους τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἐδημοσιεύσαμεν εἰς προηγούμενα τεύχη, καὶ εἰς τοὺς ὁποίους δύνανται οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ νὰ καταβάλλωσιν τὸ ἀντίτιμον τῶν συνδρομῶν, λαμβάνοντες παρ' αὐτῶν καὶ τὴν σχετικὴν ἀπόδειξιν μονογραμμίην καὶ ἐσφραγισμένην ὑπὸ τῆς Διευθύσεως.

ΕΚΛΕΚΤΟΙ ΓΑΜΟΙ

Με ἀνυπόκριτον χαρὰ ἀναγγέλει ἡ «Ἡὼς» τοὺς εὐτυχεῖς γάμους τῆς ἐκλεκτῆς αὐτῆς συνεργάτριας, διὰ τὴν ὁποίαν ὄσους κ' ἐὰν γράψωμεν ἐπαίνους θὰ εἶναι ὀλγοί,
Δος ΝΙΤΣΑΣ ΜΑΚΡΗ

μετὰ τοῦ κ. ΓΕΩΡΓ. ΜΠΗΤΑ λοχαγοῦ. Σκορποῦμεν λίγα εὖοσμα λουλούδια σὶνὸν νέον δρόμον τῶν νεανύμφων καὶ τοὺς εὐχόμεθα εὐτυχία καὶ κάθε προκοπή.

ΤΟ ΜΟΝΟΝ

Ἀλάνδαστον Φάρμακον κατὰ τῶν Ἑλωδῶν Πυρετῶν εἶναι τὸ

CHINOBAROSIL
SION LAZZARONI

ἕκαστον κυτίον με 24 κουφέτα
Δραχ. 32

Ζητεῖτε το ἀπὸ τὸ Φαρμακεῖον σας

Γενικὸς Ἀντιπρόσωπος ἐν Ζακύνθῳ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΡΕΣΣΑΣ

Φαρμακοποιός